

Ärende: VN/33963/2024

Begäran om utlåtande om regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om främjande av integration och till lagar som har samband med den

Lausunnonantajan lausunto

Reformen av de utbildningar som främjar integration och språkkunskaper

Integrationstjänsterna och sysselsättningstjänsterna i Jakobstadsregionen anser att reformen i grunden är positiv då den tydliggör målen, stärker kopplingen till arbetslivet och möjliggör flexiblare studievägar. Samtidigt betonar vi att utbildningssystemet måste vara anpassningsbart till regionens små och tvåspråkiga strukturer, där gruppbaseade utbildningar inte alltid kan genomföras inom givna tidsramar. Därför är modulbaseade, deltidsbaseade och individuellt anpassade lösningar nödvändiga.

Utbildningarna är en lagstadgad rättighet och måste kunna anpassas till personer med varierande nivåer, åldrar och bakgrunder. Den fria bildningens och andra kompletterande aktörers roll är fortsatt central, särskilt för dem som står långt från arbetsmarknaden.

Lagförslaget leder till en förändrad systemroll där den fria bildningen går från självständiga aktörer till upphandlade tjänsteproducenter, vilket i sin tur leder till att det minskar sektorns flexibilitet och långsiktiga utvecklingskapacitet.

En arbetsmarknadsstyrd utbildning riskerar att personer med låg utbildningsbakgrund, svag studievana och omfattande behov av handledning inte nås på samma sätt som den fria bildningen har gett möjligheter till. I praktiken innebär det föreslagna finansieringssystemet att en betydligt större finansieringsbörda för anordnandet av integrationsutbildningar flyttas över till sysselsättningsområdena, utan statlig kompensation.

Ser man på regional och språklig tillgänglighet riskerar små och svenskspråkiga utbildningsanordnare att slås ut i upphandlingssystem, vilket kan försvaga jämlik tillgång till integrationsutbildning.

Långsiktigt kan kortfristiga budgetbesparingar leda till långsammare integration, längre etableringstider och ökade kostnader inom social- och sysselsättningspolitiken.

Besparingar i finansieringen av främjandet av integration

De föreslagna besparingarna på 46,8 miljoner euro innebär betydande risker för kvaliteten och likvärdigheten i integrationstjänsterna. Besparingarna sammanfaller med ökade skyldigheter för kommunerna, vilket skapar en obalans mellan uppdrag och resurser som särskilt drabbar små och tvåspråkiga områden med låga volymer och höga enhetskostnader.

I lagförslaget talas det om att effektivisera systemet och ta bort överlappande finansiering, men samtidigt försvagar man en välfungerande integrationskanal för de mest sårbara grupperna. Utformningen av genomförandet samt tillgången på tillräcklig finansiering blir avgörande för om målen om snabbare integration kan uppnås.

Att slopa ersättningar, såsom beredskapsersättning för mottagande av kvotflyktingar, kan minska kommunernas vilja att ta emot kvotflyktingar och leda till ökad regional ojämlikhet. Detta slår särskilt hårt mot tvåspråkiga kommuner, som enligt regeringens målsättning förväntas spela en central roll i mottagandet av Finlands kvotflyktingar.

En långsiktigt stabil och förutsägbar finansieringsmodell som beaktar tvåspråkighet, långa avstånd och små gruppstorlekar är därför nödvändig.

Målet med integrationen och den ökade förpliktande karaktären

Vi stödjer målet om en mer målinriktad och arbetslivsnära integrationsprocess, men understryker att ökade krav och skyldigheter måste motsvaras av faktiska möjligheter för invandrarna att få de tjänster de behöver. Målgruppen är heterogen och inkluderar personer med trauman, låg utbildningsnivå och begränsad digital kompetens.

Sanktionsbaserad styrning får därför inte tillämpas i situationer där vi saknar förutsättningar att erbjuda ändamålsenliga tjänster inom rimlig tid. Ett rättighetsbaserat perspektiv är avgörande för att skydda de mest utsatta grupperna.

Ändringar i serviceprocessens initialskede

Vi är positiva till ambitionen att effektivisera och tydliggöra initialskedet, men reformen måste genomföras med tillräcklig flexibilitet. Det är inte realistiskt att alltid genomföra behovsbedömning, kompetenskartläggning och planering i ett enda möte. Många kunder behöver förtroendeskapande samtal, tolkstöd och flera träffar för att en realistisk och hållbar plan ska kunna upprättas.

Digitalisering kan stödja processen men får inte ersätta personlig interaktion när individuell bedömning är avgörande. Nationella riktlinjer behövs för att säkra enhetlig kvalitet i hela landet.

Övriga kommentarer

Reformens framgång kräver fungerande servicekedjor, tillräcklig finansiering och lokalt handlingsutrymme. Regionens strukturella skillnader måste beaktas bättre i både reglering och genomförande.

Uppföljningen av integrationen bör vila på breda indikatorer som inkluderar språkutveckling, delaktighet, funktionsförmåga, samhällelig förankring och tillit – inte enbart sysselsättningsgrad. Reformen har potential men måste genomföras med respekt för regionala förutsättningar och invandrarnas rättigheter.

Kotka-Bystedt Anna
Staden Jakobstad - Integrations- och sysselsättningstjänsterna i
Jakobstadsregionen